

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра англійської мови

ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА
НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

МАТЕРІАЛИ

v-го науково-методичного семінару

(Київ, 8 грудня 2016 року)

Київ - 2017

УДК 371.3:811.111]

ББК 74; 81.2 Англ.

Рецензент: Завідувач кафедри східних мов і перекладу Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент І. В. Семеніст

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Факультету права і міжнародних відносин Київського університету імені
Бориса Грінченка*

(протокол №7 від 18 квітня 2017року)

Формування середовища навчання англійської мови у вищих навчальних закладах: Матеріали науково-методичного семінару (м. Київ, 8 грудня 2016 року.) / відп. ред. Д. В. Ольшанський. - К.: ФОП Кандиба Т. П., 2017. - 150 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників науково-методичного семінару «Формування середовища навчання англійської мови у вищих навчальних закладах», який відбувся на Факультеті права і міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка 8 грудня 2016 року.

Автора опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за зміст матеріалів, точність цитувань та наведених фактів.

ЗМІСТ

Махінов В. М.

МОВА ТА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....7

Кнодель ЛІ. В.

COACHING AS ONE OF THE EFFECTIVE METHODS OF TEACHERS'
TRAINING.....14

НШенко О. В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В
УНІВЕРСИТЕТАХ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА. . . . 22

Ольшанський Д. В.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ
МЕДІА КОМУНІКАЦІЙ.....32

Громова Н. М.

РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ.....38

Шкарбан І. В.

ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ
АУДІЮВАННЯ ПРОФОРІЄНТОВАНОГО ТЕКСТУ.....44

Скуратівська Г. С.

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО
МОВЛЕННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ РЕКЛАМИ ТА
ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....52

Домніч ЛІ. М.

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА
В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....58

Гродський І. Я. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ".....	63
Бондар О. Ю. НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ».....	70
Кисельова І.І. АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОМУ ГОВОРІННЮ СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	77
Михайлик О. П. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОГО СЕРВІСУ УОиШВЕ.....	83
Федорчук І. В. ДОСЛІДНИЦЬКА СПРЯМОВАНІСТЬ ЗМІСТУ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ УКРАЇНИ.....	90
Махінова М. В. СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ТА СКЛАДОВІ МОВНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	96
Туга й О. М. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПРИЙНЯТТЯ ТА РОЗУМІННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЛЕКСИКОНУ ДІЄСЛІВ ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ.....	102

Заверуха Ю. Г.

ВИКОРИСТАННЯ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....109

Книшевицька Л. В.

EXAMINATION OF READING STRATEGIES OF ESL LEARNERS ... 114

Кушевська Н. М.

РОЗВИТОК АНАЛІТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ "МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ" ЯК ЧИННИК ЇХ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ.....119

Ожема І. С.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ
СТУДЕНТІВ ВНЗ ДО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ.123

СкриникЛ. М., СкриникМ. В.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСАНТІВ З МЕДІА ПРЕЗЕНТАЦІЙ
ЩОДО РОЗВИТКУ МОВНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ... 134

Заверуха Ю. Г.

*Київський університет
імені Бориса Грінченка,
м. Київ*

ВИКОРИСТАННЯ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Домашнє читання визначається необхідним компонентом процесу вивчення іноземної мови в цілому та іноземної мови за професійним спрямуванням, зокрема. Читання передбачає активну роль читача, яка спрямовується на прийняття та переробку як мовної, так і змістової інформації. Інформація (фактична, соціокультурна, історична, країнознавча та з фаху) отримана з текстів для домашнього читання, стимулює розвитку критичного та аналітичного мислення, спонукає до ініціативного мовлення, в якому студенти вчаться відображати свої суб'єктивні погляди, інтереси та життєву позицію.

У процесі читання художнього тексту виділяють три етапи: розкриття основної сюжетної лінії; обговорення подій, дій та вчинків персонажів, їх оцінка; визначення ідеї твору, інтерпретація тексту. Для формування адекватних умінь читання велике значення має характер текстів: їхній зміст, інформативність, цікава фабула тощо. Від якості текстів залежить мотивація читацької діяльності студентів. Тексти для читання виконують навчальні функції, які сприяють успішному оволодінню мовою. Виділяють чотири головні функції іншомовного тексту:

1. Функція збагачення і розширення знань, головним чином лексичних. У процесі читання студенти отримують завдання знайти певні слова чи словосполучення і з'ясувати їхнє значення; знайти і виписати слова чи структури за якоюсь конкретною ознакою; назвати слова, які були використані в певній ситуації тощо.

2. Функція тренування, мета якої полягає в тому, щоб засвоїти лексико-граматичний матеріал, з одного боку, а з іншого - забезпечити покращення техніки читання і використання певного мовного матеріалу у відповідях на запитання викладача, у процесі вільного чи близького до тексту переказу.

3. Функція розвитку усного мовлення на основі прочитаного тексту: переказ тексту своїми словами, драматизація окремих епізодів, вигадання продовження фабули тексту або іншого початку, бесіда за окремими проблемами, які розкриваються в тексті тощо.

4. Функція розвитку смислового сприйняття тексту - його розуміння. Завдання такого характеру спрямовані на виконання вправ, які допомагають долати труднощі, що виникають на шляху розуміння тексту [11].

Практика навчання і багатоцільовий характер домашнього читання вимагають зосередження роботи над прочитаним удома текстовим матеріалом на одному (окремо взятому уроці) і збільшити частотність проведення уроків з домашнього читання (наприклад, один урок з чотирьох). Лише таким чином можна зберегти інтерес до прочитаного матеріалу і забезпечити формування у студентів відповідних мовних навичок та розвитку вмінь. Не можна забувати про повчальний характер аспекту «домашнє читання», де сам зміст і належним чином організована робота з ним повинні стати потужним стимулом до мотивації навчання. На уроці домашнього читання акцент переноситься на відображення прочитаного в спілкуванні, (як у вигляді передачі змісту, так і під час обговорення), тобто на комунікативне читання. Якість мовної творчості студентів у межах засвоєного матеріалу може бути досягнута за допомогою організації спеціального комплексу завдань, спрямованих на вивчення прийомів смислового згортання і розширення тексту. Успішна реалізація всіх перерахованих вище завдань нерозривно пов'язана з організацією навчального матеріалу для домашнього читання.

Одним з напрямків формування критичного мислення є технологія «Читання та письмо для розвитку критичного мислення на заняттях з домашнього читання».

Використання домашнього читання для розвитку навичок критичного мислення, разом із фаховою і соціальною компетентністю, забезпечує конкурентоздатність і мобільність освіченої людини на ринку праці, її готовність жити і працювати в умовах неперервних змін [1].

Критичне мислення - це мислення вищого порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших [2]. Відповідно, формування навичок критичного мислення передбачає розвиток здатності студентів аналізувати навчальну інформацію з позиції логіки та особистісного підходу з метою використання отриманих результатів як до стандартних, так і нестандартних ситуацій і проблем, а також здатність ставити нові запитання, знаходити аргументи, приймати незалежні продумані рішення [3].

Основними ключовими елементами критичного мислення є: самостійність; етапність (починається з постановки питання і подальшого визначення проблеми); переконливість аргументації; застосування певних прийомів, які в сукупності створюють перевірену на практиці ефективну

методологію опрацювання інформації; обґрунтованість (передбачається використання відповідних критеріїв - положень, які бере до уваги критично мисляча людина, оцінюючи ідеї у процесі їх аналізу) тощо.

При цьому навчальний процес, побудований на засадах критичного мислення, характеризується такими особливостями [4]:

1. У навчання включаються завдання, розв'язання яких потребує мислення вищого рівня.

2. Навчальний процес обов'язково організований як дослідження студентами певної теми, що виконується шляхом інтерактивної взаємодії між ними.

3. Результатом навчання є не засвоєння фактів чи чужих думок, а вироблення власних суджень через застосування до інформації певних прийомів мислення.

4. Критичне мислення потребує від студентів достатніх навичок оперування доказами та формулювання умовиводів. Сюди ж відноситься і здатність знаходити та інтерпретувати оригінальні документи та джерела інформації, аналізувати аргументи, обґрунтовувати висновки міцними доказами.

5. Студенти повинні бути вмотивовані до обговорення проблеми, а не намагатися уникнути її розв'язання. Вони мають працювати всі разом, щоб досягти спільного консенсусу.

Тексту відведено пріоритетну роль: його читають, переказують, аналізують, трансформують, інтерпретують, складають, за ним « дискутують. Студенту потрібно ознайомитися з текстом, виробити власну думку, висловитися доказово, упевнено. При цьому поняття «текст» трактується досить широко: це і письмовий текст, і відеоматеріал (фільм), і мовлення викладача або студента під час обговорення тексту.

Дуже важливо уміти слухати й чути іншу точку зору, розуміти, що вона має право на існування. Викладачеві відведено роль координатора.

У психолого-педагогічній літературі названо чотири етапи формування критичного мислення учнів [2; 3].

Перший етап - актуалізація знань, пробудження інтересу до теми, визначення мети вивчення конкретного матеріалу.

Другий етап - осмислення нової інформації, критичне читання.

Третій етап - роздуми або рефлексія, формування власної думки стосовно навчального матеріалу.

Четвертий етап - узагальнення й оцінка інформації (проблеми), визначення способів її розв'язання, з'ясування власних можливостей.

Нині в спеціальній літературі (наприклад, [4-7]) наведений достатньо широкий спектр методичних прийомів та технологій,

спрямованих на формування навичок критичного мислення. До основних із них належать такі.

1. Технологія критичного мислення "Milestones".

Ця технологія спрямована на визначення послідовності дій у процесі вирішення певної проблемної ситуації. Для цього студенти вибудовують план вирішення проблеми крок за кроком, обгрунтовуючи обрану послідовність.

2. "Мозкова атака" - це ефективний метод колективного обговорення, пошуку рішень, що здійснюється через вільне накопичення ідей з певної теми, вираження поглядів усіх учасників. Цей метод дає змогу групі студентів використовувати свої інтелектуальні можливості для швидкого та ефективного виконання завдання.

3. Асоціювання - прийом навчання, який закликає учнів вільно і відкрито висловлювати свої думки для визначення зв'язків між окремими поняттями, тому, сприяє розвитку соціальних, інформаційних, полікультурних компетенцій, спонукає студентів до саморозвитку, самоосвіти, продуктивної діяльності. Цей прийом передбачає визначення основного поняття, формування переліку додаткових понять, які мають прямий або асоціативний зв'язок із центральним поняттям, та встановлення зв'язків поміж усіма поняттями.

4. П'ятихвилинне есе - невеличкий твір, який використовується наприкінці уроку, щоб допомогти студентам краще зрозуміти свої думки з вивченої теми та дати можливість викладачу проаналізувати, що відбувається в класі на інтелектуальному рівні. П'ятихвилинне есе ставить перед студентами два завдання: написати, що дізналися з теми; поставити запитання - «Що залишилось незрозумілим». Ці відповіді вчителі можуть використовувати під час планування наступного уроку.

Використання цих та інших прийомів створює можливості для розвитку у студентів навичок критичного мислення, які пов'язані з умінням добувати, опрацювати та використовувати інформацію з різних джерел, а також викладати результати її аналізу в стислій формі.

Отже, критичне мислення становить собою когнітивну аналітико-синтетичну здатність до поетапного аналізу, логічно аргументованого судження щодо змісту та форми текстів, а також самостійність, незалежність мислення від існуючих стереотипів, результатом чого є формування власної позиції щодо будь-яких текстів і ситуацій в цілому.

Водночас необхідно підкреслити один принциповий момент, пов'язаний із використанням методичних прийомів для розвитку навичок критичного мислення, який інтуїтивно зрозумілий, однак, на наш погляд, недостатньо акцентований як в теоретичних розробках, так і в практичній діяльності.

Критичне мислення корисне не як окремих феномен, а як засіб для досягнення деякої корисної мети, тому застосування будь-якого методичного прийому повинне закінчуватись констатацією факту її досягнення. Якщо постійно не акцентувати увагу студентів на необхідності досягнення корисної мети, можна потрапити в ситуацію, коли навички критичного мислення стануть джерелом звичайного критиканства, прояви якого в повсякденній діяльності можуть суттєво ускладнити як навчальний, так і виховний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рижак Л. Університетська освіта в ХХІ сторіччі: філософсько-синергетичний аспект // Вісник Львів, ун-ту. Серія філос. - 2009. - Вип. 12. - С. 26-35.
2. Тягло О. В. Критичне мислення: Навчальний посібник. - Х: Основа, 2008. - 189 с.
3. Тягло А. В., Воропай Т. С. Критическое мышление: проблема мирового образования ХХІ века // Постметодика, №3 (35). - 2001. - С. 19-26.
4. Технології розвитку критичного мислення на уроках історії. З досвіду роботи вчителів. - Миколаїв: Наук.-метод. центр Упр. освіти Миколаївської міської ради, 2008. - 47 с.
5. Mario Rinvoluceri. Thinking patterns that effect our classroom. // Modern English Teacher. - Vol. 5. - N 3. - P. 39-43.
6. Sherman Jane. Sour own thoughts in your own words. // ELT Sournal. - 1995. - Vol. 47/1. - P. 190-198.
7. Ніколаєва С. Ю., Гринюк Г. А. Сучасні технології навчання іншомовного спілкування. - К: "Ленвінг", 1997. - Вип. 1 (3). - С. 19-53.
8. Бігич О. Б., Тищенко О. Ж. Навчання домашнього читання англійською мовою у середніх навчальних закладах // Іноземні мови. - 2000. - № 2. - С. 51-55.
9. Селиванова Н. А. Литературно- страноведческий подход к отбору текстов для домашнего чтения // ИЯШ -1991. - № 1. - С. 60 -64,
10. Соловова Е. Н. Методика отбора и работы с текстом для чтения на старшем этапе обучения школьников У Е. Н. Соловова И ИЯШ - 2007. - №2.
11. Стеценко О. О., Яремчук Н. Ю. Оволодіння читанням як видом іншомовної мовленнєвої діяльності // 36. наук, праць. «Менеджмент». - К, 2009. - №12.
12. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. - К., 2006.